Lieta Nr. A420167124, AA43-0677-25/3
ECLI:LV:ADAT:2025:0904.A420167124.9.S

Administratīvā apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2025. gada 4. septembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Sandra Gintere, tiesneses Ieva Dambe un Linda Vīnkalna

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /Persona A/, /Persona B/ un /Persona C/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta, atlīdzinot nemantisko kaitējumu, izdošanu, sakarā ar /Persona A/, /Persona B/ un /Persona C/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2025. gada 17. janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pēc pieteicēju /Persona A/, /Persona B/ un /Persona C/ pieteikuma tika ierosināta administratīvā lieta Nr. A420174822 tostarp par Ogres novada pašvaldības faktiskās rīcības, atsakoties izsniegt pārtikas pakas, atzīšanu par prettiesisku un pienākuma uzlikšanu Ogres novada pašvaldībai sniegt atbildi pēc būtības.

Ar Administratīvās rajona tiesas 2022. gada 19. oktobra spriedumu pieteikums tika apmierināts daļēji – atzīta par prettiesisku Ogres novada pašvaldības domes faktiskā rīcība, nesniedzot atbildi uz /Persona A/ 2022. gada 24. janvāra iesniegumu, un domei uzlikts pienākums viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas uz to sniegt atbildi pēc būtības. Pārējā daļā pieteikums noraidīts. Spriedums daļā, kurā pieteikums apmierināts, stājās spēkā 2022. gada 19. oktobrī.

Ar Administratīvās apgabaltiesas 2023. gada 21. decembra spriedumu (turpmāk – Apgabaltiesas spriedums) pieteikums apelācijas kārtībā izskatāmajā daļā apmierināts daļēji – atzīta par prettiesisku Ogres novada pašvaldības faktiskā rīcība, atsakoties izsniegt pieteicējiem pārtikas pakas laika posmā no 2021. gada 20. septembra līdz 2022. gada 5. aprīlim, un pašvaldībai uzlikts pienākums atlīdzināt pieteicējiem zaudējumus 476,51*euro*. Spriedums stājās spēkā 2024. gada 23. janvārī.

[2] Pieteicēji 2024. gada 18. marta iesniegumā Ogres novada pašvaldībai lūdza atlīdzināt nemantisko kaitējumu, kas nodarīts ar pašvaldības faktiskajām rīcībām, kas atzītas par prettiesiskām ar administratīvo tiesu spriedumiem administratīvajā lietā Nr. A420174822.

[3] Nesaņēmuši iestādes lēmumu, pieteicēji vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par nemantiskā kaitējuma 10 000 *euro* apmērā atlīdzināšanu katram pieteicējam, norādot turpmāk minētos argumentus.

[3.1] Ogres novada pašvaldības prettiesiskā rīcība, liedzot bērniem izglītību iegūt klātienē un saņemt pusdienas, /Persona A/ radījusi neparedzētu materiālo slogu, fiziskas grūtības un stresu; pieteicēji jutušies diskriminēti, pazemoti, neaizsargāti, vīlušies, zaudējuši uzticību pašvaldības iestādēm. Neatzīstot savas rīcības

prettiesiskumu un tā paildzinot lietas izskatīšanu administratīvajā tiesā triju gadu garumā, tikušas paildzinātas pieteicēju ciešanas.

Ar apgabaltiesas 2023. gada 21. decembra spriedumu pieteicējiem noteikts zaudējumu atlīdzinājums 1,50*euro* dienā (neizsniegto pārtikas paku pašizmaksa) par katru bērnu. Taču par šādu summu pieteicēja pati nespējusi nodrošināt bērniem pusdienas. Tādējādi ar zaudējumu atlīdzināšanu pašvaldības prettiesiskās rīcības sekas nav tikušas novērstas. Apgabaltiesa arī nepamatoti nav izskatījusi nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma prasījumu pēc būtības, tā paildzinot morālās ciešanas.

[3.2] Pašvaldība sistemātiski neatbildot uz pieteicējas iesniegumiem, tostarp neizpildot arī Administratīvās rajona tiesas 2022. gada 19. oktobra spriedumu.

[3.3] Pieteicēju ieskatā ar pašvaldības prettiesiskajām rīcībām aizskartas konstitucionāla ranga tiesības uz sociālo nodrošinājumu, bērnu tiesības un tiesības saņemt atbildi uz iesniegumu pēc būtības. Pašvaldība prettiesiskās rīcības veikusi tīši un apzināti, turpinājusi arī pēc /Persona A/ lūguma tās pārtraukt. Pašvaldības rīcības, atsakoties izsniegt pārtikas pakas, par prettiesiskām atzīstas divus gadus no to veikšanas. Tādēļ aizskārums uzskatāms par būtisku un smagu. Atlīdzinājuma noteikšanā jāņem vērā arī līdzīgās lietās piešķirtā atlīdzinājuma apmērs.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2025. gada 17. janvāra spriedumu pieteikums apmierināts daļēji, motivējot šādi.

[4.1] Lietā ir strīds par to, vai pieteicējiem ir tiesības uz nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu 10 000 *euro*apmērā katram par [Ogres novada pašvaldības] prettiesisku faktisko rīcību, kas izpaudās kā atteikšanās izsniegt pieteicējiem pārtikas pakas laika posmā no 2021. gada 20. septembra līdz 2022. gada 5. aprīlim.

[4.2] Personas tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ir noteiktas Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantā un konkretizētas Administratīvā procesa likuma 92. pantā, kas noteic, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai nemantisko kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Tiesības administratīvā procesa kārtībā prasīt atlīdzinājumu attiecināmas arī uz gadījumiem, kad zaudējumi vai kaitējums nodarīts ar iestādes vai izpildiestādes (izņemot gadījumu, kad izpildiestāde ir tiesu izpildītājs) nepamatotu rīcību administratīvā procesa izpildes stadijā.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums) 1. panta pirmā daļa noteic, ka likuma mērķis ir nodrošināt privātpersonai Satversmē un Administratīvā procesa likumā noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par zaudējumu vai nemantisko kaitējumu, kas tai nodarīts ar valsts pārvaldes iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību.

Saskaņā ar šā likuma 4. panta pirmo daļu iestāde zaudējumu var nodarīt ar darbību, izdodot prettiesisku administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī ar bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies. Likuma 5. panta pirmā daļa noteic, ka tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu ir cietušajam, proti, privātpersonai, pret kuru ir tieši vērsta vai kuru tieši skar iestādes prettiesiska faktiskā rīcība.

Tiesa secināja, ka priekšnoteikums atlīdzinājuma piešķiršanai ir iestādes prettiesiska faktiskā rīcība. Lietā nav strīda, ka pašvaldības faktiskā rīcība ir atzīta par prettiesisku, tāpēc tiesa noskaidroja, vai pieteicējiem ar prettiesisko faktisko rīcību tika nodarīts nemantiskais kaitējums.

[4.3] Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6. panta pirmā daļa noteic, ka tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas. Savukārt likuma 8. panta 1. punkts noteic, ka nemantiskais kaitējums šā likuma izpratnē ir ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību nodarīts fiziskās personas dzīvības, veselības, brīvības, goda un cieņas, personiskā vai ģimenes noslēpuma, citu nemantisko tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums, kā rezultātā radušās nelabvēlīgas nemantiskās sekas.

Tiesa secināja, ka nemantiskais kaitējums atlīdzināms, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums. Ar Apgabaltiesas spriedumu faktiskā rīcība, kuras adresāti bija pieteicēji, atzīta par prettiesisku. Tādējādi pastāv objektīva saikne starp faktiskās rīcības prettiesiskumu un pieteicējiem radīto nemantisko kaitējumu (ar likumu aizsargāto interešu aizskārumu).

[4.4] Atbilstoši Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14. panta pirmajai daļai tiesai nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu jānosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

Lai atzītu, ka ir radīts būtisks tiesisko interešu aizskārums, tiesai būtu jākonstatē, ka ar iestādes prettiesisko rīcību ir aizskartas vai ierobežotas pamattiesības vai cilvēktiesības, ja tas ir bijis ilgstošs, ievērojami apgrūtinošs vai ja tas ir radījis tādus zaudējumus vai kaitējumu, par kuru saprātīgs vērtētājs varētu teikt, ka šādi zaudējumi vai kaitējums nav vienkārši paciešami, ar tiem nevar samierināties un par tiem pienākas kompensācija (*Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Senāts) 2016. gada 30. decembra sprieduma lietā Nr. SKA-217/2016 7. punkts*).

Tiesa secināja, ka atlīdzinājuma apmēra noteikšanā ir jāņem vērā konkrētajā lietā identificējamais apstākļu kopums – aizskarto tiesību nozīmīgums un to (*acīmredzot domāta aizskāruma*) ietekme tieši uz attiecīgo personu, tiesību aizskāruma ilgums, aizskāruma smagums, iestādes rīcības motīvi, kā arī paša pieteicēja līdzatbildība kaitējuma novēršanas samazināšanā.

Ne jebkurš par prettiesisku atzīts administratīvais akts vai faktiskā rīcība rada atlīdzināmu morālo kaitējumu. Tiesai ir jāvērtē tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgums un konkrētā aizskāruma smagums (*Senāta 2013. gada 21. marta sprieduma lietā Nr. SKA-230/2013 10. punkts*).

[4.5] Pieteicēji norāda, ka ar prettiesisko faktisko rīcību ir radīts ar likumu aizsargāto tiesību aizskārums – radīts neparedzēts materiālais slogs, papildu fiziskās grūtības un liels emocionālais stress.

Izvērtējot lietā esošos materiālus un sniegtos paskaidrojumus, tiesa secināja, ka ir tikušas aizskartas pieteicēju tiesības laikus saņemt pārtikas pakas, bet tas pats par sevi nav uzskatāms par pamatu nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanai naudā, jo lietā nav iesniegti pierādījumi, kas vismaz netieši norādītu uz to, ka faktiski tika radītas tik nelabvēlīgas un smagas sekas, kā apgalvo pieteicēji. Norādītos argumentus tiesa vērtēja kā vispārīgus apgalvojumus, kurus neapstiprina lietā iegūtie pierādījumi. Proti, lietā nav iesniegti pierādījumi vai izteikti ticami argumenti, kas vismaz netieši liecinātu par to, ka prettiesiskā faktiskā rīcība radīja smagas sekas un ka to (*acīmredzot domāts iepriekšējo stāvokli*) vairs nav iespējams atjaunot.

Tiesa nekonstatēja, ka faktiskās rīcības prettiesiskums būtiski skāris kādas pieteicēju ar Satversmi aizsargātās pamattiesības vai cilvēktiesības, vai tas bijis ilgstošs vai ievērojami apgrūtinošs.

Valsts rīcības prettiesiskuma konstatēšana un novēršana pati par sevi var būt atbilstīgs atlīdzinājums (*Senāta 2022. gada 25. februāra sprieduma lietā Nr. SKA-254/2022 2. punkts (acīmredzot domāts 12. punkts)*).

Tiesa norādīja, ka līdz ar iestādes nepamatotas rīcības konstatēšanu persona saņem taisnīgu gandarījumu par savu tiesību aizskārumu. Savukārt neērtības, ar kādām personai ir jāsaskaras saistībā ar to, ka tai administratīvais akts vai faktiskā rīcība bija jāapstrīd un jāpārsūdz, pašas par sevi nav uzskatāmas par pietiekami būtiskām, lai personai tādēļ būtu tiesības uz atlīdzinājumu naudā.

[4.6] Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14. panta otrā daļa noteic, ka nemantisko kaitējumu atlīdzina, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams, vai nav adekvāti, – atvainojoties vai samaksājot atbilstīgu atlīdzību. Savukārt atbilstoši minētā panta trešajai daļai, ja tiesa, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, nemantiskā kaitējuma patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt rakstveida vai publiska atvainošanās.

Ar Apgabaltiesas spriedumu uzdots pašvaldībai segt zaudējumus 476,51 *euro* apmērā. Tiesa secināja, ka ar šā sprieduma izpildi ir atjaunots stāvoklis, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas.

Pieteikumā norādīts, ka nebija iespējams nodrošināt pārtiku par tādu cenu, kā to varēja nodrošināt pašvaldība, tāpēc ar zaudējumu atlīdzināšanu nav notikusi situācijas labošana.

Tiesa norādīja, ka konkrētajā gadījumā netiek pārskatīts ar Apgabaltiesas spriedumu noteiktais zaudējumu apmērs. Nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanas mērķis nav papildināt zaudējumu atlīdzinājuma summu, tāpēc šim argumentam lietā nav nozīmes.

[4.7] Tiesu praksē atzīts, ka atlīdzinājumam var būt arī preventīva funkcija, atturot iestādi no līdzīgu aizskārumu izdarīšanas nākotnē (*Senāta 2010. gada 16. februāra sprieduma lietā Nr. SKA-104/2010 18. punkts*). Atlīdzinājuma preventīvā funkcija nozīmi iegūst tādās valsts pārvaldes jomās, kurās vērojama sistemātiska, ilgstoša personu tiesību neievērošana un valsts nerīkojas, lai pārkāpumus nepieļautu. Tāpat atlīdzinājuma preventīvajai funkcijai nozīme būtu tādā lietā, kurā būtu konstatējami ļoti nozīmīgi personas tiesību aizskārumi (*Senāta 2014. gada 16. septembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-800/2014 8. punkts*).

Tiesa nekonstatēja nepieciešamību noteikt nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu naudā kā preventīvu funkciju.

[4.8] Tiesa piekrita, ka vēršanās iestādē un tiesā varēja sagādāt neērtības, tomēr tās nesasniedz tādu ciešanu līmeni, lai pārkāpumu un ar to radītās ciešanas atzītu par smagām. Savukārt nepieciešamība prettiesisko darbību apstrīdēt un pārsūdzēt un šim nolūkam veltītās pūles pašas par sevi nav uzskatāmas par nelabvēlīgām sekām Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 8. panta izpratnē. Apstrīdēšana un pārsūdzēšana ir personas tiesību izmantošana un tiesiskā valstī pašsaprotams process, kas pats par sevi nelabvēlīgas sekas nerada. Šā procesa labvēlīgais iznākums jau ir pietiekams gandarījums par apstrīdēšanā un pārsūdzēšanā ieguldīto laiku un pūlēm.

Ja privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, nemantiskā kaitējuma patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt rakstveida vai publiska atvainošanās. Lai visa sabiedriskā dzīve nepārvērstos par tiesvedības jomu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, naudā atlīdzināms ir vienīgi būtisks morālais kaitējums, tāds, kuru ar prasītā labuma piešķiršanu vairs nevar nedz juridiski, nedz faktiski atlīdzināt (*Senāta prakses apkopojuma „Morālā kaitējuma atlīdzināšana administratīvajās lietās” 112. punkts*).

Tiesa atzina, ka pašvaldības darbība ir aizskārusi pieteicēju ar likumu aizsargātās intereses, tomēr tā nav radījusi smagu tiesību aizskārumu, jo pārkāpums nav novedis pie tiesību pilnīga vai daļēja zuduma. Pašvaldības rakstveida atvainošanās var sniegt pietiekamu gandarījumu par nodarīto nemantisko kaitējumu. Līdz ar to ir pamats prasījumu par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu apmierināt daļēji, uzdodot pašvaldībai rakstveidā atvainoties pieteicējiem, taču nenosakot atlīdzinājumu naudā.

[4.9] Pieteicēji atsaucas uz tiesu spriedumiem, ar kuriem noteikts atlīdzināt nemantisko kaitējumu, kas nodarīts, nenodrošinot personai pārtiku vai ēdināšanu.

Tiesa norādīja, ka izskatāmā lieta nav salīdzināma ar šīm lietām, jo tajās vērtēti būtiski atšķirīgi apstākļi, proti, pieteicēji lietās ir bijuši ieslodzītas vai aizturētas personas, kurām nav iespēju brīvi rīkoties un nodrošināt sevi ar pārtiku.

[5] Pieteicēju apelācijas sūdzība pamatota ar šādiem apsvērumiem.

[5.1] Sprieduma motīvu daļā norādīts, ka pieteikums ir apmierināms daļēji, bet sprieduma rezolutīvajā daļā nospriests pieteikumu apmierināt. Pieteicēju ieskatā spriedums ir pretrunīgs, tādēļ ir atceļams.

[5.2] Bērniem tika piešķirts sociālās palīdzības pabalsts – ēdināšanas pabalsts ēdināšanas maksas segšanai. Tiesa nav ņēmusi vērā, ka pašvaldības prettiesiskā rīcība izpaudās nevis vienkārši kā pārtikas paku neizsniegšana, bet gan kā sociālās palīdzības pabalsta atteikšana. Šāda pašvaldības rīcība būtiski aizskāra pieteicēju tiesības uz

sociālo nodrošinājumu un bērnu tiesības, pieteicēju cieņu, diskriminēja pieteicējus, turklāt apstākļos, kad valstī bija izsludināta ārkārtējā situācija. Tā rezultātā pieteicējiem radušās neatgriezeniskas sekas.

[5.3] Tiesa nav pamatojusi, kādēļ aizskārums nav uzskatāms par ilgstošu, nav pienācīgi novērtējusi aizskāruma smagumu, nav novērtējusi iestādes rīcības pamatojumu un motīvus, tostarp pārkāpuma izdarīšanu atbildību pastiprinošos apstākļos. Tādējādi tiesa pārkāpusi patvaļas aizlieguma principu un pieteicēju tiesības uz taisnīgu tiesu.

Tiesa nav pārbaudījusi faktus, pierādījumus un pieteicēju argumentus administratīvajā lietā Nr. A420174822 un nav nodrošinājusi pierādījumu pietiekamību, tā pārkāpjot arī objektīvās izmeklēšanas principu. Tāpat tiesa nav analizējusi līdzīgās lietās, arī pieteicēju norādītajās, noteikto atlīdzinājumu.

Pieteicējiem nodarītais kaitējums nevar tikt atlīdzināts ar atvainošanos.

[5.4] Tiesa nav ņēmusi vērā, ka pieteicēji nemantisko kaitējumu lūguši atlīdzināt arī par pašvaldības faktiskajām rīcībām, neatbildot vai neatbildot pēc būtības uz pieteicēju iesniegumiem un pieļaujot procesuālus pārkāpumus iesniegumu izskatīšanā.

[6] Ogres novada pašvaldības dome norādīja, ka pieteicēju apelācijas sūdzība nav pamatota, paskaidrojot, ka spriedums nav pretrunīgs. Nav izšķirošas nozīmes tam, vai pašvaldības rīcība tiek apzīmēta kā pārtikas paku neizsniegšana vai kā piešķirtā sociālā pabalsta atteikšana.

Izskatāmajā lietā nav pārskatāmi administratīvajā lietā Nr. A420174822 izdarītie secinājumi.

Pieteicējiem pašiem ir jāpieliek samērīgas pūles faktu izmeklēšanā.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14. panta otrā daļa paredz kā nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu noteikt atvainošanos. Ne katrs pārdzīvojums vai negatīvas emocijas ir pamats nemantisko kaitējumu atlīdzināt naudā. Pieteicēju norādītās lietas, kurās noteikts nemantiskā kaitējuma atlīdzinājums naudā, nav salīdzināmas ar izskatāmo lietu.

Pieteicēju apsvērumi liecina par to, ka viņi no pašvaldības vēlas nevis saņemt samērīgu nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu, bet gan nepamatoti un netaisnīgi papildus saņemt nesamērīgi lielus finanšu līdzekļus, kā arī vēlas izrēķināties ar konkrētām amatpersonām.

Motīvu daļa

[7] Lietā pastāv strīds par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu.

Pieteicēju ieskatā ar Ogres novada pašvaldības prettiesiskajām faktiskajām rīcībām, kas konstatētas administratīvajā lietā Nr. A420174822, viņiem nodarīts būtisks tiesību aizskārums, kas atlīdzināms naudā, proti, katram pieteicējam 10 000 *euro*.

[8] Konstatējams, ka lietā Nr. A420174822 Administratīvā apgabaltiesa izskatīja strīdu daļā par ēdināšanas pabalsta sniegšanu bērniem 2021./2022. mācību gadā un mantisko zaudējumu atlīdzināšanu (*sk. Apgabaltiesas sprieduma [6] punktu*). Apgabaltiesa minētās lietas apstākļos secināja, ka Ogres novada pašvaldība pēc būtības nav vērtējusi strīdu par pārtikas paku izsniegšanu; atteikumu pamatojusi vienīgi ar to, ka Ogres novada pašvaldības 2021. gada 26. augusta saistošie noteikumi Nr. 16/2021 „Par ēdināšanas pabalstu" neparedz ēdināšanas pabalstu aizstāt ar līdzvērtīgu labumu; vienlaicīgi pašvaldība pārējiem bērniem, kuri mācījās attālināti, izsniedza pārtikas pakas, bet nesniedza vērtējumu tam, kādēļ attiecībā uz pieteicējiem nav piemērojams Ogres novada pašvaldības 2021. gada 9. septembra lēmuma Nr. 8 „Par brīvpusdienu un ēdināšanas pabalsta nodrošināšanu izglītojamiem Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanas pasākumu laikā" regulējumu, kas paredz pārtikas paku izsniegšanu (*Apgabaltiesas sprieduma [15] punkts*). Apgabaltiesa secināja, ka atbildētājas 2022. gada 24. februāra vēstule (Lēmums) ir sagatavota ar ievērojamu kavējumu, nepareizi identificējot iestāžu kompetenci un neizlemjot pieteicējas prasījumu un argumentus (*turpat*). Apgabaltiesa pieteikumu apmierināja daļēji, atzīstot par prettiesisku

Ogres novada pašvaldības faktisko rīcību, kas izpaudās kā atteikšanās izsniegt pieteicējiem pārtikas pakas laika posmā no 2021. gada 20. septembra līdz 2022. gada 5. aprīlim.

Atbilstoši Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2024. gada 7. jūnija lēmumā noradītajam izskatāmā lieta ierosināta par nemantiskā kaitējuma, kas pieteicējiem nodarīts ar pašvaldības prettiesisko faktisko rīcību, kas konstatēta ar Apgabaltiesas spriedumu, atlīdzināšanu. Pārsūdzētais pirmās instances tiesas spriedums ir taisīts par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu pieteicējiem par prettiesisko faktisko rīcību, kas izpaudās kā atteikšanās izsniegt viņiem pārtikas pakas laika posmā no 2021. gada 20. septembra līdz 2022. gada 5. aprīlim.

Administratīvā procesa likuma 302. panta otrā daļa noteic, ka apelācijas instances tiesa izskata tikai tos prasījumus, kuri izskatīti pirmās instances tiesā.

Ievērojot norādīto, apgabaltiesa ir kompetenta izskatīt prasījumu par nemantiskā kaitējuma, kas nodarīts ar Apgabaltiesas spriedumā konstatēto prettiesisko Ogres novada pašvaldības faktisko rīcību, atlīdzināšanu pieteicējiem.

[9] Izvērtējusi Administratīvās rajona tiesas sprieduma motivāciju, apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa pārbaudīja lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un pareizi secināja, ka pieteicējiem nemantiskā kaitējuma atlīdzinājums nosakāms kā atbildētājas rakstveida atvainošanās pieteicējiem, savukārt prasījums par atlīdzinājuma noteikšanu naudā ir noraidāms kā nepamatots.

Tā kā tiesas sniegtā argumentācija spriedumā ir pareiza un pilnībā pietiekama, apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307. panta ceturto daļu pievienojas Administratīvās rajona tiesas spriedumā veiktajam lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai, to neatkārtojot.

Pieteicēju apelācijas sūdzība nav pamatota.

[10] Apgabaltiesa noraida kā nepamatotu pieteicēju argumentu par pirmās instances tiesas sprieduma pretrunīgumu. Proti, pieteikums ir uzskatāms par daļēji apmierinātu, jo, kaut arī tiesa nav noteikusi nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu naudā, kā to lūguši pieteicēji, ir noteikts cita veida atlīdzinājums – Ogres novada pašvaldībai ir rakstveidā jāatvainojas pieteicējiem par prettiesisko faktisko rīcību, neizsniedzot pārtikas pakas.

[11] Apgabaltiesa konstatē, ka pieteicēju apelācijas sūdzībā ļoti plaši un detalizēti norādīti argumenti, kas attiecas uz viņu un pašvaldības strīda būtību. Proti, norādīts uz tiesību normu saprātīgas piemērošanas principa un likuma prioritātes principa pārkāpumu, akcentēti jautājumi, kas saistīti ar sociālo nodrošinājumu, bērnu veselību un uzturu, kā arī pašvaldības attieksmi pret pieteicējiem, tostarp nesniedzot atbildes uz viņu iesniegumiem.

Apgabaltiesa uzsver, ka konkrētajā lietā tās kompetencē neietilpst strīda, kas izvērtēts Apgabaltiesas spriedumā, izskatīšana un pieteicēju argumentu, kas attiecas uz pašvaldības faktisko rīcību, izvērtēšana. Ja pieteicēji nepiekrita administratīvajā lietā Nr. A420174822 sniegtajam apgabaltiesas vērtējumam, vai uzskatīja, ka lietas apstākļu vērtējums ir nepilnīgs, viņiem bija tiesības Apgabaltiesas spriedumu pārsūdzēt kasācijas kārtībā.

Apgabaltiesa šajā lietā neizvērtē arī pieteicēju argumentus par pašvaldības amatpersonu sodīšanu (tiesību atņemšanas vai tiesību izmantošanas liegums pašvaldības izpilddirektoram, pārkāpumu izdarījušajām personām), kā arī jaunus iebildumus par pašvaldības rīcību, tostarp par to, ka pašvaldība pirms 2021./2022. mācību gada neatbildēja uz iesniegumiem par testēšanu, izglītības ieguves formu, mācīšanos mājās u. tml.

[12] No pieteikuma un arī apelācijas sūdzības izriet, ka atlīdzinājuma preventīvo funkciju pieteicēji uzskata par nepieciešamu saistībā ar kaitējumu, kas nodarīts ar neatbildēšanu uz iesniegumiem, jo neatbildēja/nepienācīgi atbildēja uz viņu iesniegumiem, arī uz citu iedzīvotāju iesniegumiem. Šai sakarā esot jāņem vērā arī iestādes reputācija – daudz apmierinātu pieteikumu administratīvajās lietās ar Ogres novada pašvaldību.

Apgabaltiesa uzsver, ka ar norādīto pašvaldības rīcību nodarītā kaitējuma novērtēšana neietilpst apgabaltiesas kompetencē. Pieteikums par atbildes nesniegšanu pēc būtības izskatāms vienā tiesu instancē –

Administratīvajā rajona tiesā, tāpat arī prasījums par atlīdzinājumu saistībā ar atbildes nesniegšanu ir izskatāms minētajā tiesu instancē.

[13] Pieteikuma apmierināšana daļā saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu ir pamats atlīdzināt /Persona A/ samaksāto valsts nodevu par pieteikuma iesniegšanu.

Kārtību, kādā pieteicēja var atgūt samaksāto valsts nodevu, noteic Ministru kabineta 2013. gada 12. februāra noteikumi Nr. 85 „Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu”.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu, 245. pantu, 304. panta pirmo daļu, 307. un 309. pantu, 329. panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

apmierināt daļēji /Persona A/, /Persona B/ un /Persona C/ pieteikumu;

uzlikt pienākumu Ogres novada domei mēneša laikā pēc sprieduma stāšanās spēkā rakstveidā atvainoties /Persona A/, /Persona B/ un /Persona C/ par prettiesisko faktisko rīcību, kas izpaudās kā atteikšanās izsniegt pārtikas pakas laika posmā no 2021. gada 20. septembra līdz 2022. gada 5. aprīlim;

piespriest no Ogres novada pašvaldības par labu /Persona A/ (personas kods /Personas kods A/) samaksāto valsts nodevu 30*euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente Tiesnese Tiesnese

S. Gintere I. Dambe L. Vīnkalna